

Голові разової спеціалізованої вченої
ради ДФ 20 051.124
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
докторці юридичних наук,
професорці Аллі ЗЕЛІСКО

ВІДГУК

**офіційного опонента Щербакової Наталії Володимирівни,
докторки юридичних наук, доцентки, професорки кафедри цивільного
права і процесу Донецького національного університету імені Василя Стуса
на дисертацію Блаженко Тетяни Володимирівни на тему:
«ПРАВОВИЙ СТАТУС НЕЗАЛЕЖНОГО ЧЛЕНА (НЕЗАЛЕЖНОГО
НЕВИКОНАВЧОГО ДИРЕКТОРА) НАГЛЯДОВОЇ РАДИ (РАДИ
ДИРЕКТОРІВ) В АКЦІОНЕРНОМУ ТОВАРИСТВІ»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

На сьогоднішньому етапі свого розвитку Україна переживає складний і вкрай важкий період, який зумовлений введенням через російську агресію на її території воєнного стану. Триваюча війна, істотне погіршення фінансових показників діяльності суб'єктів господарської діяльності і, відповідно, країни в цілому, руйнування усталених економічних зв'язків як у межах країни, так і з іноземними партнерами, становлять серйозні виклики для всіх галузей та інститутів національного права.

Крім того, розвиток ринкових відносин різних секторів економіки як у всьому світі, так і в Україні на сучасному етапі зазнають значних трансформацій і змін. В умовах глобалізації економіки та зростання ролі акціонерних товариств, важливість ефективного корпоративного управління не може бути переоцінена. Наглядова рада, як важливий орган корпоративного управління, забезпечує ефективну взаємодію інтересів акціонерів та керівництва товариства.

Проблематика дослідження питань участі незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) в корпоративному управлінні окреслилась нещодавно і набула своєї актуальності у зв'язку із реформуванням у 2016 році системи управління державними підприємствами, що зумовило появу в унітарних підприємствах наглядової ради як елемента (органу) дворівневої системи корпоративного управління. Станом на сьогодні даний правовий інститут становить невіддільний елемент системи корпоративних правовідносин значної частини акціонерних товариств, а в практиці корпоративного управління набуває все більшої популярності, головним чином у зв'язку із зростанням в економіці України частки іноземних інвестицій.

Отже, беручи до уваги значний науковий інтерес до проблематики правового статусу незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві та євроінтеграційний вектор розвитку України щодо необхідності адаптації вітчизняного нормативно-правового забезпечення, яке регламентує відносини з корпоративного управління, до сьогодні окреслені питання не мали свого ґрунтового комплексного дослідження.

Саме тому вдосконалення теоретичних засад і формування практичних рекомендацій щодо правового статусу незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві має відбуватися системно відповідно до вимог міжнародних стандартів і Директив ЄС.

З огляду на викладене дисертаційна робота Блаженко Тетяни Володимирівни на тему: «Правовий статус незалежного члена (незалежного невиконавчого члена) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві» видається актуальною і вкрай своєчасною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана згідно з планом науково-дослідної діяльності на кафедрі судочинства навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника в рамках бюджетних науково-дослідних тем: «Правові проблеми здійснення майнових та особистих немайнових прав в умовах ринкової економіки» (номер державної реєстрації 0110U001557) та «Шляхи удосконалення способів захисту прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб в умовах проведення судової реформи в Україні» (номер державної реєстрації 0110U006559), в межах яких авторкою проведено дослідження та запропоновано шляхи удосконалення з питань правового статусу незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві.

Тему дисертаційної роботи затверджено рішенням Вченої ради Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника 12 листопада 2024 року (протокол № 11).

Мета та завдання, методологія дослідження, його структура.

Дисертантка обрала метою свого дослідження з'ясування ролі незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) в корпоративному управлінні акціонерним товариством, виявленні особливостей його правового статусу та формуванні на цій основі конкретних пропозицій щодо удосконалення чинного корпоративного законодавства України.

Мета дослідження зумовила характер завдань, що поставлені й вирішенні у дисертації, які зводяться до: з'ясування причин зародження та особливостей розвитку інституту незалежного директора в Україні та в світі; з'ясування ролі та значення незалежного директора в наглядовій раді (раді директорів) та в системі корпоративного управління акціонерним товариством загалом; виявлення особливостей правового становища незалежного директора за кордоном; встановлення критеріїв його незалежності; аналізу порядку обрання та припинення повноважень незалежного директора; визначення прав та

обов'язків незалежного директора, особливостей його участі в корпоративному управлінні; з'ясування особливостей та підстав цивільно-правової відповідальності незалежного директора; встановлення змісту договору страхування відповідальності незалежного директора (с. 19-20).

Виходячи з наведеного розуміння мети та завдань представлено на захист дослідження, слід зазначити, що зміст роботи, публікації дисертантки, зроблені в них висновки та пропозиції свідчать про те, що Т. В. Блаженко досягла загалом поставленої мети шляхом вирішення вказаних завдань. Цьому сприяла, зокрема, структура дисертації, що складається з вступу, трьох розділів, які охоплюють 8 підрозділів, висновків по підрозділах роботи та загальних висновків до дисертації, списку використаних джерел та додатків. Зі змісту дисертації вбачається, що її структура і послідовність викладення матеріалу є цілком логічними. Це дозволило дисертантці розкрити основні положення теми. Робота виконана у відповідності до визначеного авторкою об'єкта та предмета дослідження, не виходить за їхні межі.

Методологія дослідження, яка доволі вдало підібрана, спрямована на досягнення зазначеної мети, зумовлена предметними особливостями обраної проблематики та поставленими завданнями.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації підтверджується:

(а) використанням загальнонаукових та спеціальних методів наукового дослідження (гносеологічний, діалектичний, формально-логічний, порівняльно-правовий, формально-юридичний, метод порівняння, компаративного аналізу, метод аналізу і синтезу тощо); (б) представленим у дисертації аналізом наукових здобутків із проблем теорії права, цивільного, господарського, трудового права та інших галузей права, наукових розробок доктрини корпоративного права; (в) узагальненням та оцінкою стану законодавства України і практики його застосування; (г) застосуванням порівняльно-правового аналізу законодавства інших країн, зокрема США, Великої Британії, Німеччини, а також законодавства ЄС.

Результатом проведення такого комплексного дослідження є аргументовані висновки та пропозиції.

Дисертанткою проаналізовано цивільне, корпоративне, господарське законодавство України, загальнотеоретичну і спеціальну літературу з тематики дослідження, досвід і кращі практики зарубіжних країн, судову практику (всього 265 найменувань використаних джерел).

Оцінка обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертація написана юридично грамотно, логічно послідовно, є самостійним науковим дослідженням.

Авторка зі знанням предмету дослідження, використанням значної кількості спеціальних фахових джерел (як економічних, так і правових; як вітчизняних, так і іноземних) повною мірою розкрила тему дослідження, висвітлюючи стан та проблемні аспекти з питань правового статусу

незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві.

В роботі вдало поєднана глибока теоретична розробка понятійного апарату, концептуальних засад інституту незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві, ставляться питання стратегування, авторка заглиблюється у вирішення конкретних економіко-правових проблем у досліджуваній сфері, аргументовано веде наукову дискусію, послідовно та логічно обґрунтовує власну точку зору.

Основні положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, є аргументованими. Авторкою в достатній мірі проведено комплексний теоретико-правовий аналіз з питань правового статусу незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві, обґрунтовано концептуальні положення, вироблено теоретичні та практичні рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавчого регулювання із питань правового статусу незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що дисертаційна робота є першим в правовій науці, зокрема в цивілістиці та науці корпоративного права, системним комплексним дослідженням теорії і практики правового статусу незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві, на основі чого обґрунтовано нові концептуальні положення і пропозиції з його удосконалення.

На основі дослідження теоретико-правових і практичних аспектів регулювання правового статусу незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві, а також наукової літератури, в дисертації викладені нові, удосконалені та такі, що дістали подальшого розвитку наукові положення, які можна підтримати як аргументовані та обґрунтовані, а саме:

- обґрунтовано принципи участі незалежних членів наглядової ради (ради директорів) в корпоративному управлінні шляхом поділу їх на: 1) організаційні: а) принцип особистої участі; б) принцип незалежності; в) принцип колегіальності; г) принцип заборони суміщення посад; д) принцип часткової зайнятості; е) принцип строковості повноважень; є) принцип гендерної рівності; та 2) функціональні: а) принцип добросовісності; б) принцип професійності; в) принцип лояльності (принцип заборони конфлікту інтересів); г) принцип балансу публічних та приватних інтересів;

- обґрунтовано необхідність закріплення принципу гендерної рівності в корпоративному управлінні, зміст якого полягає в забезпеченні паритетної участі жінок та чоловіків в органах корпоративного управління АТ, створенні рівних умов для реалізації прав та виконання обов'язків в корпоративному управлінні незалежно від статі з метою уникнення гендерного дисбалансу;

- аргументовано правило ділового рішення як підставу звільнення від цивільно-правової відповідальності незалежного члена наглядової ради (ради директорів) за дії, вчинені в умовах виправданого ризику;

- доопрацьовано низку дефініцій, зокрема незалежного члена наглядової ради (ради директорів), «незалежності» члена (невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів);

- конкретизовано критерії незалежності члена наглядової ради (ради директорів) шляхом виділення таких, як: 1) ступінь споріднення; 2) неможливість участі в аудиторській фірмі, що надавала аудиторські послуги товариству; 3) неперебування на посаді директора іншого товариства, в якому посадові особи АТ є членами наглядової ради (ради директорів);

- уточнено процедуру обрання незалежних членів (незалежних невиконавчих директорів) наглядової ради (ради директорів) шляхом обґрунтування необхідності: 1) доповнення критеріїв незалежності у відповідності з *acquis* ЄС; 2) висунування кандидатур на посаду незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) безпосередньо наглядовою радою (радою директорів); 3) обрання незалежних членів (незалежних невиконавчих директорів) загальними зборами;

- обґрунтовано концепцію корпоративних можливостей як заборони посадовим особам АТ використання у власних інтересах сукупності ділових зв'язків, майнових та немайнових прав товариства, його ділових можливостей та пропозицій товариству.

Особливу цінність представляють висновки прикладного характеру, які можуть використовуватися господарюючими суб'єктами, зокрема акціонерними товариствами, у разі участі незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в корпоративному управлінні, а саме:

- аргументовано тезу про необхідність створення профільної саморегульованої організації незалежних членів наглядової ради (ради директорів), яка визначатиме стандарти їх поведінки, процедуру обрання тощо;

- обґрунтовано положення щодо засади балансу публічних та приватних інтересів у корпоративному управлінні шляхом розширення змісту публічних інтересів, а саме: сукупності інтересів держави, суб'єктів місцевого самоврядування, суспільства та приватних інтересів – тобто інтересів акціонерного товариства, його акціонерів (засновників), працівників;

- доопрацьовано гарантії діяльності незалежних членів наглядової ради (ради директорів) шляхом обґрунтування доцільності обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності незалежних членів (незалежних невиконавчих директорів) для АТ приватної форми власності;

- обґрунтовано теоретичні положення стосовно процедури припинення повноважень члена наглядової ради шляхом виділення спеціального порядку, який на відміну від загального застосовується лише до незалежних членів наглядової ради (ради директорів) та реалізується не загальними зборами акціонерів АТ, а за рішенням суду на підставі позову акціонера.

В роботі є й інші положення, що заслуговують на підтримку.

Викладені результати наукового дослідження характеризуються авторським підходом, логікою наведених аргументів і пояснень.

Таким чином, як свідчить стислий виклад здобутків дисертації Т. В. Блаженко, у дослідженні порушено і вирішено важливі проблеми правового

статусу незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві.

Відсутність порушень академічної доброчесності.

З аналізу змісту дисертації можна зробити висновок, що дисертанткою дотримано вимоги щодо академічної доброчесності. Дисертація Т. В. Блаженко містить посилання на згадані авторкою у тексті дисертації джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень інших авторів.

У дисертаційній роботі Т. В. Блаженко не виявлено ознак академічного плагіату, фальсифікації, інших порушень, які поставили би під сумнів самостійний характер проведеного наукового дослідження.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження.

Результати дисертаційної роботи Т. В. Блаженко мають теоретичне і практичне значення, а їх реалізація сприятиме удосконаленню законодавчого регулювання правового становища незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві.

Виконане авторкою дослідження правового статусу незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві за отриманими результатами заповнює суттєву прогалину в юридичній доктрині, зокрема в цивілістиці та науці корпоративного права, та може слугувати підґрунтям для удосконалення цивільного та корпоративного законодавства (внесення змін і доповнень до законів України, підзаконних нормативно-правових актів), може сприяти більш ефективному унормуванню та упорядкуванню діяльності акціонерних товариств та їх наглядових рад, інших суб'єктів господарювання у зазначеній сфері і, як наслідок, слугувати підвищенню ефективності діяльності як наглядових рад акціонерних товариств, та і її окремих незалежних членів (незалежних невиконавчих директорів) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві у сучасних умовах розвитку держави.

Теоретичні висновки, викладені та обґрунтовані в роботі, можуть бути підґрунтям для проведення подальших економіко-правових досліджень різноманітних аспектів проблематики та перспектив удосконалення правового регулювання правового становища незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві.

Матеріали дисертаційної роботи здобувачки можуть бути використані при підготовці навчальних посібників та підручників із дисциплін «Корпоративне право», «Цивільне право», «Господарське право» та окремих спецкурсів, присвячених правовому статусу незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві та їх викладання студентам юридичних і економічних навчальних закладів (факультетів). Практична цінність результатів дисертаційної роботи для правотворчої та правозастосовної роботи може мати місце щодо удосконалення законодавства із питань правового статусу незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в

акціонерному товаристві під час внесення змін і доповнень в чинне законодавство або розробок відповідних законопроектів із зазначеної проблематики. Крім того, положення та висновки дисертаційної роботи мають практичну цінність і для суб'єктів господарювання, зокрема акціонерних товариств, під час участі незалежних членів (незалежних невиконавчих директорів) в корпоративному управлінні товариством.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Загалом зміст дисертаційної роботи Т. В. Блаженко свідчить про творчий характер проведеного дослідження.

У той же час окремі висновки, сформульовані в роботі, мають дискусійний характер, а деякі положення дисертації потребують уточнення і конкретизації, додаткової аргументації.

1. В підрозділі 1.2. дисертаційного дослідження та у науковій новизні «*вперше*» авторка пропонує класифікувати незалежних членів наглядової ради (ради директорів) за різними критеріями, в тому числі і *за критерієм форми власності* на два види, такі як: а) незалежні члени наглядової ради підприємств (господарських товариств), у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі та б) незалежні члени наглядової ради інших АТ. Представляється, що такий критерій поділу – в залежності від форми власності – дещо не відповідає змістовному навантаженню зазначеного критерія класифікації, оскільки за суттю розподілу мова йде не стільки про форми власності, скільки про ступінь участі та/чи впливу капіталу того чи іншого учасника акціонерного товариства (с. 21), що в більшій мірі відповідає зазначеному поділу незалежних членів наглядової ради на види.

Далі, в продовження питання щодо класифікації правового статусу незалежного члена наглядової ради *за критерієм організаційно-правової форми юридичної особи* з-поміж інших видів, здобувачка пропонує виокремлювати три види такого правового статусу незалежного члена наглядової ради: (1) закладу охорони здоров'я, 2) вищого навчального закладу, 3) акціонерного товариства, що, як представляється, також не в повній мірі відповідає змісту наданого поділу (стор. 73), оскільки:

по-перше, «заклади охорони здоров'я» та «заклади вищої освіти» - це не окремі організаційно-правові форми (виходячи із тлумачення ч. 1 ст. 83 ЦК України), а різновиди юридичних осіб (які представлені у вигляді узагальнених понять), створені: у відповідній організаційно-правовій формі, будь-якої форми власності, у відповідній сфері здійснення господарської діяльності та надання відповідних послуг, як то:

- *сфері охорони здоров'я* (заклади охорони здоров'я – юридичні особи будь-якої форми власності та організаційно-правової форми або її відокремлений підрозділ, що забезпечує медичне обслуговування населення на основі відповідної ліцензії та професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників і фахівців з реабілітації – ч. 1 ст. 3 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»);

- *сфері вищої освіти* (заклади вищої освіти – окремий вид установи, яка є юридичною особою приватного або публічного права, діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти,

проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їхніх покликань, інтересів і здібностей – п. 7 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про вищу освіту»);

по-друге, поділ правового статусу незалежного члена наглядової ради на: (1) правовий статус незалежного члена наглядової ради закладу охорони здоров'я, (2) вищого навчального закладу, (3) акціонерного товариства – за своїм змістом та структурою виглядає неоднопорядковим та неоднорідним, адже (1) та (2) – стосуються сфери здійснення господарської діяльності певних суб'єктів та надання ними відповідних послуг, тоді як (3) – це суто організаційно-правова форма – товариство, а саме акціонерне товариство.

2. У науковій новизні «удосконалено» щодо здійсненої дисертанткою періодизації розвитку інституту незалежних директорів шляхом виокремлення відповідних етапів (с. 22), слід зазначити неточності щодо встановлення межових дат, оскільки, якщо період визначено конкретними роками (наприклад, 2003-2008), то очевидно, що наступний період має починатися із наступного року (2009), а не з кінцевого терміну спливу періоду, інакше це буде викликати певні непорозуміння на стику періодів, особливо, коли йтиметься про віднесення того чи іншого нормативного-правового акта із зазначеної проблематики до відповідного періоду розвитку аналізованого інституту. Тому, *убачається, що здобувачці треба передивитися періодизацію правового регулювання інституту незалежного члена наглядової ради (ради директорів) за роками.*

3. Викликають певні зауваження та неточності в наданому здобувачкою визначенні незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) (в підрозділі 1.2. дисертації – с. 56) та яке зазначається в науковій новизні в рівні «удосконалено», а саме «...це фізична особа, яка відповідає критеріям незалежності, встановлених законом та актами локальної правотворчості, володіє, як правило, фаховими знаннями та досвідом у сфері діяльності товариства та обрана членом наглядової ради (ради директорів) товариства», зокрема, *убачається, що дана дефініція незалежного члена наглядової ради (ради директорів) - потребує додаткової аргументованості:*

а) щодо сутності, власне, терміну «незалежність», оскільки, виходячи із змісту дисертації здобувачка зводить останні, виключно, до критеріїв, які характеризують особу, котра не може вважатися незалежним директором (мова йде про основні критерії, які встановлені законодавчо). Тоді як, по рахунку, це можуть бути критерії, які не тільки характеризують особу, котра не може вважатися незалежним директором, але й такі, які кваліфікують дії, поведінку особи у відносинах та внутрішніх справах (наприклад, полягає у формуванні незалежних суджень щодо питань стратегії, продуктивності та ресурсів, включаючи ключові призначення та стандарти поведінки, а також об'єктивно оцінювати діяльність ради та правління);

б) щодо додаткових критеріїв, які можуть бути закріплені в актах локальної правотворчості. У зв'язку із чим, *хотілося б почути від здобувачки, чи аналізувалися такі додаткові критерії, що встановлюються, власне,*

акціонерними товариствами в їх статутних документах та навести відповідні приклади таких додаткових критеріїв.

4. В п. 2.2. дисертації авторкою пропонується процедуру обрання незалежних членів (незалежних невиконавчих директорів) наглядової ради (ради директорів) удосконалити шляхом обґрунтування необхідності: 1) доповнення критеріїв незалежності у відповідності з *acquis* ЄС; 2) висування кандидатур на посаду незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) безпосередньо наглядовою радою (радою директорів); 3) обрання незалежних членів (незалежних невиконавчих директорів) загальними зборами (с. 22-23). *У зв'язку із зробленим висновком хотілося б почути від дисертантки, які саме критерії незалежності необхідно доповнити у відповідності з *acquis* ЄС, та які критерії незалежності убачаються хиткими, уразливими для їх дотримання на практиці?*

Водночас висловлені зауваження мають дискусійний характер та не можуть вплинути на високий науковий рівень, новизну та достовірність результатів дисертації Т. В. Блаженко. Представлена для опонування робота є ґрунтовним науковим дослідженням, що свідчить про вирішення важливої проблеми в науці цивільного та корпоративного права з питань правового статусу незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві.

Загальний висновок по дисертації.

Дисертаційне дослідження Т. В. Блаженко характеризується безумовною актуальністю.

Основні положення та висновки дисертації викладено у п'яти наукових фахових виданнях України з юридичних наук, а також п'яти тезах доповідей на всеукраїнській та міжнародних науково-практичних конференціях.

Як свідчить зміст дисертації, авторка добре обізнана з темою дослідження, проаналізувала основні підходи, погляди та концепції з досліджуваної проблематики, висловила власну думку та позицію, надала загально-теоретичну характеристику інституту незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів), сформувала особливості участі незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) (незалежність та її критерії; порядок обрання та звільнення; особливості участі в корпоративному управлінні); а також обґрунтувала на цій основі напрями подальшого удосконалення відповідного законодавства.

Таким чином, дисертація Т. В. Блаженко є самостійним, завершеним дослідженням, кваліфікаційною науковою працею, містить наукові положення та нові науково обґрунтовані результати, одержані здобувачем особисто, які мають практичну та теоретичну цінність та які підтверджуються документами, що засвідчують проведення здобувачем досліджень. Наявні у ній теоретичні положення та практичні рекомендації в сукупності дають вирішення основних проблем, пов'язаних із питаннями правового статусу незалежного члена

(незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві.

Дисертаційна робота містить науково обґрунтовані результати та нові наукові положення, а також характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок дисертантки в науку.

Викладеним засвідчується високий науковий рівень дисертаційної роботи та наукових публікацій. У дисертації представлено нові наукові результати, які є достатньої мірою обґрунтованими і вирішують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для юридичної науки, зокрема наук цивільного та корпоративного права.

Отже, позитивно оцінюючи змістовність наукового дослідження, підтверджуючи цілісність і логічність його структури, враховуючи обґрунтованість та високий рівень наукових висновків і пропозицій, їх практичну цінність, ступінь апробації й впровадження основних результатів, дисертаційна робота на тему *«Правовий статус незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві»* відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам, які висуваються до дисертації та наукових результатів на здобуття наукового ступеня доктора філософії і викладені у пунктах 6, 7, 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.), а її авторка – *Тетяна Володимирівна Блаженко* – заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

**докторка юридичних наук, доцентка,
професорка кафедри цивільного права і процесу
Донецького національного університету
імені Василя Стуса**

Наталія ЩЕРАБКОВА